

Nr 29

KOMMUNSTRUKTURLAG

för Åland

Föredragen för Republikens President¹ den 15 mars 2019

Utfärdad i Mariehamn den 4 april 2019

I enlighet med lagtingets beslut² föreskrivs:

**1 kap.
Allmänna bestämmelser**

1 §

Kommunindelning

För invånarnas självstyrelse, ordnandet av servicen och för den allmänna förvaltningen är Åland indelat i kommuner.

Ändringar av kommunindelningen görs genom lag eller, enligt bestämmelserna i denna lag, genom beslut av landskapsregeringen.

2 §

Mål för ändringar av kommunindelningen

När kommunindelningen ändras är målet en kommunstruktur som är livskraftig, som är enhetlig och har en fungerande samhällsstruktur och som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse.

Målet är att kommunen ska ha tillräckliga ekonomiska förutsättningar och personresurser för att ordna, producera och finansiera servicen för kommuninvånarna.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med en ändring av kommunindelningen

- 1) samgång av kommuner eller
- 2) överföring av en del av en kommun till en annan kommun.

Med samgång av kommuner avses en ändring av kommunindelningen så att

- 1) en eller flera kommuner upplöses och går samman med en existerande kommun,
- 2) samtliga kommuner upplöses och går samman genom bildandet av en ny kommun eller
- 3) en kommun upplöses och dess område delas mellan två eller flera kommuner.

¹ Lagens 47 § förordnades att förfalla och en omnumrering av efterföljande paragrafer har gjorts.

² LF nr 21/2017-2018

LKU bet. nr 1/2018-2019

En kommun som uppkommit som resultat av en samgång av kommuner kallas i denna lag den nya kommunen.

Med överföring av en del av en kommun till en annan kommun avses en ändring av kommunindelningen där antalet kommuner inte ändras.

4 §

Förutsättningar för en ändring av kommunindelningen

Kommunindelningen kan ändras om ändringen främjar de mål för ändringar av kommunindelningen som avses i 2 § samt förbättrar

- 1) kommunens funktionsförmåga i övrigt,
- 2) servicen och levnadsförhållandena för invånarna i området,
- 3) verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området eller
- 4) samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

En kommun ska bestå av ett enda område som bildar en funktionell helhet. Landskapsregeringen kan besluta om avvikelser från detta utgående från en sådan särskild kommunindelningsutredning som avses i 4 kap.

Med område i 1 mom. avses ett område som består av en eller flera kommuner eller en del av dem och som påverkas av ändringen av kommunindelningen. Då förutsättningarna för en ändring av kommunindelningen bedöms ska också områdets framtida utveckling beaktas.

2 kap.

Inledande och beredning av samgång av kommuner

5 §

Inledande

Fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen gör en gemensam framställning till landskapsregeringen om samgång av kommuner.

Landskapsregeringen kan inleda en samgång av kommuner genom att bestämma att en sådan särskild kommunindelningsutredning som avses i 4 kap. ska genomföras.

6 §

Samgångsframställningens innehåll

Kommunernas framställning ska innehålla

- 1) en motivering till behovet av att ändra kommunindelningen,
- 2) en utredning som visar att de förutsättningar som anges i 4 § uppfylls,

3) fullmäktiges beslut om samgångsframställning samt

4) det samgångsavtal som avses i 8 §.

Framställningen ska visa på vilket sätt kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem har haft en sådan möjlighet att delta och påverka som avses i 7 §.

Om framställningen gäller en delning av kommunens område ska utlåtande av fastighetsregisterföraren och magistraten fogas till framställningen. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de registerenheter som ingår i fastighetsregistret och som helt eller delvis föreslås bli överförda till respektive kommun samt, vid behov, ett förslag till sträckning av gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska invånarantalet i de områden som föreslås bli överförda till respektive kommun framgå.

7 §

Beredning av samgångsframställningen i kommunen

Bestämmelser om kommunens skyldighet att under beredningen av samgångsframställningen se till att kommuninvånarna har möjlighet att delta och påverka finns i 5 kap. i kommunalagen (1997:73) för landskapet Åland.

Bestämmelser om inflytande för de personer vars livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden kan påverkas på ett betydande sätt av att kommuner går samman finns i 36 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Kommunstyrelsen ska ge kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att göra anmärkningar över förslaget till samgångsframställning. Anmärkningarna ska göras inom 30 dagar från det att möjligheten att göra anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Kommunstyrelsen ska ge ett utlåtande över anmärkningarna.

Kommunstyrelsen ska lägga fram förslaget om samgång av kommunerna för fullmäktige.

8 §

Samgångsavtal

De kommuner som ska gå samman ska gemensamt utarbeta ett samgångsavtal.

I samgångsavtalet ska kommunerna åtminstone vara överens om följande punkter:

- 1) om frågan är om en samgång av kommuner eller en överföring av en del av en kommun till en annan kommun,
- 2) tidpunkten för samgången,
- 3) namn på den nya kommunen,

4) principerna för ordnandet av den nya kommunens förvaltning,

5) antalet ledamöter och ersättare i samgångsstyrelsen och fördelningen av platser mellan de kommuner som går samman samt mellan de olika grupper som är företrädare i fullmäktige i de kommuner som berörs,

6) samgångsstyrelsens behörighet,

7) samgångsstyrelsens samarbete med myndigheterna i de kommuner som går samman innan landskapsregeringens beslut om ändring av kommunindelningen,

8) antalet fullmäktigeledamöter i den nya kommunen i enlighet med bestämmelserna i 24 §,

9) principerna för samordningen av service-systemen och ordnandet av närservicen i de kommuner som går samman,

10) ställningen i den nya kommunen för kommundirektörerna i de kommuner som går samman,

11) de allmänna principerna för skötseln av ekonomin i den nya kommunen samt

12) hur invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokratins ska förverkligas i den nya kommunen.

Om den nya kommunen ska få ett namn som inte tidigare varit namn på någon kommun på Åland ska landskapsregeringen godkänna namnet. Samgångsavtalet bereds i samarbete med företrädare för kommunernas personal.

9 §

Samgångsavtalets giltighet och ändring av avtalet

Samgångsavtalet ska följas från det datum då fullmäktige i alla de kommuner som går samman har godkänt avtalet. Avtalet ska följas i tre år från den tidpunkt då ändringen av kommunindelningen trädde i kraft, om kommunerna inte kommit överens om en kortare tid eller om det redan tidigare blir omöjligt att följa någon av avtalsbestämmelserna.

Samgångsavtalet kan ändras genom överensstämmande beslut av kommunernas fullmäktige tills ändringen av kommunindelningen träder i kraft om förhållandena ändras så att det skulle vara uppenbart oändamålsenligt att följa någon av avtalsbestämmelserna.

10 §

Samgångsstyrelse

Fullmäktige i de kommuner som går samman väljer en samgångsstyrelse på det sätt som man kommit överens om i samgångsavtalet. Samgångsstyrelsen ansvarar för att samgångsavtalet verkställs och förbereder ordnandet av den nya kommunens verksamhet och förvaltning.

Samgångsstyrelsens mandattid börjar efter beslutet om kommunernas samgångsframställning när fullmäktige i de kommuner som går samman har valt ledamöter och ersättare i samgångsstyrelsen. Samgångsstyrelsen väljer inom sig en ordförande och två viceordförande. Samgångsstyrelsens mandattid upphör när den nya kommunens kommunstyrelse har valts.

Om landskapsregeringen har fattat beslut om en ändring av kommunindelningen med stöd av 19 § 2 mom. ska kommunerna välja ledamöter och ersättare till samgångsstyrelsen omedelbart efter att landskapsregeringen fattat sitt beslut.

Om samgångsstyrelsen gäller i övrigt i tillämpliga delar det som bestäms om kommunstyrelsen.

3 kap.

Inledande och beredning då en kommun överförs till en annan kommun

11 §

Inledande

En framställning om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun kan göras av fullmäktige i en kommun som berörs av ändringen, av kommunernas fullmäktige gemensamt, av en kommunmedlem eller av landskapsregeringen.

Kommunens eller kommunernas framställning ska lämnas till landskapsregeringen.

En kommunmedlem lämnar sin framställning till kommunstyrelsen i den egna kommunen. Kommunstyrelsen ska sedan inhämta utlåtande om framställningen av fullmäktige i de kommuner som berörs. Kommunstyrelsen ska lämna framställningen och kommunernas utlåtanden till landskapsregeringen inom sex månader från det att framställningen togs emot. Om en kommunmedlems framställning är väsentligt likadan som en framställning som nyligen behandlats i kommunen kan kommunstyrelsen lämna framställningen direkt till landskapsregeringen utan utlåtanden från de andra kommunerna.

Landskapsregeringen kan inleda överföringen av en del av en kommun till en annan kommun genom att bestämma att en särskild kommunindelningsutredning som avses i 4 kap. ska genomföras.

12 §

Innehållet i en gemensam framställning av flera kommuner

En gemensam framställning av flera kommuner om överföring av en del av en kommun till en annan ska innehålla

1) en motivering till behovet av att ändra kommunindelningen och

2) en utredning som visar att de förutsättningar som anges i 4 § uppfylls.

Framställningen ska visa på vilket sätt kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem har haft en sådan möjlighet att delta och påverka som avses i 7 §.

Utlåtande av fastighetsregisterföraren och magistraten ska fogas till framställningen. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de registerenheter som ingår i fastighetsregistret och som helt eller delvis föreslås bli överförda från en kommun till en annan samt, vid behov, ett förslag till sträckning av gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska invånarantalet i de områden som föreslås bli överförda till respektive kommun framgå.

13 §

Innehållet i en kommuns eller kommunmedlems framställning

En kommuns eller kommunmedlems framställning om överföring av en del av en kommun till en annan ska innehålla

1) en motivering till behovet av att ändra kommunindelningen,

2) en utredning som visar att de förutsättningar som anges i 4 § uppfylls samt

3) en beskrivning av de berörda områdena med tillräcklig noggrannhet.

En kommuns framställning ska även innehålla en utredning över hur saken beretts gemensamt med de andra kommuner som berörs av ändringen.

14 §

Förberedande behandling

Landskapsregeringen kan förkasta framställningen om man anser att det inte finns tillräckliga förutsättningar för en ändring av kommunindelningen.

Om landskapsregeringen inte förkastar framställningen ska landskapsregeringen bestämma om den förberedande behandlingen av en enskild kommuns eller kommunmedlems framställning. Om det finns en motiverad anledning kan landskapsregeringen skjuta fram inledandet av den förberedande behandlingen.

Landskapsregeringen ska inhämta utlåtande av fastighetsregisterföraren och magistraten. Till fastighetsregisterförarens utlåtande ska fogas en förteckning över de registerenheter som ingår i fastighetsregistret och som helt eller delvis föreslås bli överförda från en kom-

mun till en annan samt, vid behov, ett förslag till sträckning för gränsen mellan kommunerna. Av magistratens utlåtande ska invånarantalet i de områden som föreslås bli överförda till respektive kommun framgå.

De kommuner som berörs av ändringen ska ge sina invånare och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar mot framställningen. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Anmärkningarna ska lämnas till kommunstyrelsen i den kommun som den som framställer anmärkningen har sin hemort eller med avseende på vilken den som framställer anmärkningen i övrigt anser sig vara part.

Fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen ska ge sitt utlåtande om framställningen och anmärkningarna om den. Kommunens utlåtande och anmärkningarna ska lämnas till landskapsregeringen.

4 kap.

Särskild kommunindelningsutredning

15 §

Beslut om en särskild kommunindelningsutredning

Om ett ärendes omfattning, svårighetsgrad eller någon annan väsentlig orsak motiverar det kan landskapsregeringen besluta att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning.

En särskild kommunindelningsutredning kan genomföras

1) på initiativ av landskapsregeringen,

2) på framställning av en kommun eller

3) om minst 20 procent av de röstberättigade invånarna i en kommun gör en framställning om detta.

Efter att ha hört de berörda kommunerna tillsätter landskapsregeringen en eller flera kommunindelningsutredare.

16 §

Genomförande

Kommunerna ska medverka i en särskild kommunindelningsutredning och i beredningen av kommunindelningsutredarens förslag. Om en särskild utredning gäller anslutning av en del av en kommun till en annan kommun ska utredaren vid behov också göra upp ett förslag till en sådan ekonomisk uppgörelse som avses i 36 §.

Om kommunindelningsutredaren utgående från utredningen anser att det är nödvändigt att ändra kommunindelningen ska utredaren lägga fram ett förslag om ändring av kommunindelningen för fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. På innehållet i utredarens förslag ska bestämmelserna i 6 och 12 §§ tillämpas i tillämpliga delar.

Om fullmäktige i samtliga kommuner som berörs av ändringen godkänner kommunindelningsutredarens förslag ska kommunerna göra en gemensam framställning till landskapsregeringen om en ändring av kommunindelningen i enlighet med utredarens förslag. I annat fall ska utredaren ge sitt förslag till landskapsregeringen tillsammans med kommunernas utlåtanden.

17 §

Kommunindelningsutredarens ställning

Den som utses till kommunindelningsutredare ska ha tillräcklig sakkunskap och erfarenhet för att sköta uppgiften.

Kommunindelningsutredaren kan anställas i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. På en kommunindelningsutredare som inte är anställd i ett offentligrättsligt anställningsförhållande tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och bestämmelserna i skadeståndslagen (FFS 412/1974) om offentligt samfunds och tjänstemans skadeståndsansvar när utredaren sköter uppgifter enligt denna lag.

Kommunindelningsutredaren har, trots bestämmelserna om tystnadsplikt, rätt att av myndigheterna få de uppgifter som behövs för uppdraget om ekonomi och förvaltning i kommunerna och de sammanslutningar som hör till kommunkoncernen.

Ersättningen till kommunindelningsutredaren ska vara skäligen beaktande av den tid som uppdraget kräver, ärendets svårighetsgrad och andra relevanta omständigheter.

5 kap.

Beslut om ändring av kommunindelningen

18 §

Förutsättningar för beslutsfattande när kommuner går samman

Landskapsregeringen kan besluta om en samgång av kommuner på gemensam framställning från fullmäktige i de kommuner som går samman. Kommunernas framställning om

samgången av kommunerna kan förkastas om ändringen i kommunindelningen uppenbarligen skulle strida mot förutsättningarna för en ändring enligt 4 §.

19 §

Förutsättningar för beslutsfattande när en del av en kommun överförs till en annan kommun

Om inte fullmäktige i någon kommun motsätter sig ändringen kan landskapsregeringen besluta att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun.

Trots att en kommun motsätter sig det kan beslut om att en del av en kommun ska överföras till en annan kommun fattas

1) om ändringens konsekvenser för en kommun som motsätter sig ändringen är små med beaktande av kommunens invånarantal, landarealen, den kommunala servicen, ekonomin, näringsverksamheten, samhällsstrukturens utveckling eller andra liknande omständigheter eller

2) om ändringen är en förutsättning för den utveckling av området som avses i 4 § 3 mom. och ändringen inte avsevärt försämrar funktionsförmågan hos en kommun som motsätter sig ändringen och kommunens förutsättningar att ansvara för ordnandet eller finansieringen av servicen.

20 §

Beslut om ändring av kommunindelningen

Beslut om ändring av kommunindelningen ska fattas före utgången av juni månad året före det år då ändringen träder i kraft. En ändring av kommunindelningen ska alltid träda i kraft den 1 januari.

Beslut om ändring av kommunindelningen ska publiceras i Ålands författningssamling och skickas för kungörelse i den kommun som berörs av ändringen. Ett beslut om godkännande eller förkastande av en framställning om ändring av kommunindelningen som gjorts av en kommunmedlem ska delges kommunmedlemmen.

6 kap.

Förrättande av val och ordnande av förvaltningen i en ny kommun

21 §

Beaktande av en ändring av kommunindelningen vid val

Om ett kommunalval förrättas under året före det år då en ändring av kommunindel-

ningen träder i kraft, ska valet förrättas i de kommuner som berörs av ändringen med iakttagande av den nya kommunindelningen.

När kommuner går samman beslutar den nya kommunens samgångsstyrelse om indelningen i röstningsområden samt tillsätter centralvalnämnd, valnämnder och valbestyrelser.

Om en del av en kommun överförs till en annan kommun ska fullmäktige i den mottagande kommunen välja en eller flera medlemmar och ersättare till kommunens centralvalnämnd från det område som ska överföras, om förhållandet mellan områdets invånarantal och kommunens invånarantal motiverar detta.

Om det till följd av överföringen av en del av en kommun bildas ett nytt röstningsområde, som omfattar det område som ska överföras till kommunen, ska kommunstyrelsen i kommunen välja in extra medlemmar i valnämnden på det sätt som avses i 3 mom.

22 §

Bildande av fullmäktige under valperioden

För bildande av den nya kommunens fullmäktige förrättas nya kommunalval i de kommuner som berörs av ändringen. I samgångsavtalet kan kommunerna komma överens om att val ska förrättas under året före det år samgången träder i kraft, vid en tidpunkt som avviker från bestämmelserna i 38 § 1 mom. i landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval. Val kan inte förrättas förrän landskapsregeringen har beslutat om ändring av kommunindelningen. Kommunerna ska meddela landskapsregeringen om tidpunkten för valet. Vid valet ska det som bestäms om ordinarie kommunalval följas. Fullmäktigeledamöternas mandattid pågår till den kommunala valperiodens slut. Om val förrättas under den kommunala valperiodens sista år pågår fullmäktigeledamöternas mandattid till slutet av den följande valperioden.

De kommuner som går samman kan, trots bestämmelserna i 1 mom., i samgångsavtalet komma överens om att deras fullmäktige ska utgöra fullmäktige i den nya kommunen eller att deras fullmäktige delvis sammanslås till fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. Om fullmäktige delvis sammanslås ska kommunernas fullmäktige besluta hur många fullmäktigeplatser varje kommun ska få i den nya kommunens fullmäktige. I den nya kommunens fullmäktige ska alltid ingå minst en fjärdedel av varje kommuns fullmäktigeledamöter. I fråga om varje kommun bestäms de fullmäktigeledamöter och ersättare som ska

ingå i den nya kommunens fullmäktige i den ordningsföljd som följer av de jämförelsetal som tilldelats dem i föregående kommunalval i enlighet med 62 § i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

23 §

Antal fullmäktigeledamöter

De kommuner som går samman ska i samgångsavtalet komma överens om antalet fullmäktigeledamöter i den nya kommunen på det sätt som anges i 38 § kommunallagen för landskapet Åland. Kommunerna ska meddela landskapsregeringen antalet fullmäktigeledamöter före utgången av året före valåret eller senast i samband med den anmälan som avses i 22 § 1 mom. i denna lag.

24 §

Förberedande åtgärder

Registerförvaltningsmyndigheterna och valmyndigheterna ska vidta behövliga åtgärder så att det val som avses i 21 och 22 §§ kan förrättas, och myndigheterna ska ge varandra handräckning i det syftet.

25 §

Inledande av fullmäktiges verksamhet

Fullmäktige i den nya kommunen ska omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att ordna kommunens verksamhet och förvaltning. Om de kommuner som går samman har kommit överens om att fullmäktige ska bildas i enlighet med 22 § 2 mom. börjar fullmäktiges mandattid när landskapsregeringen har beslutat om ändringen i kommunindelningen.

Ordförande för samgångsstyrelsen utfärdar möteskallelse till fullmäktiges första sammanträde. Den fullmäktigeledamot som längst innehåft ett kommunfullmäktigeuppdrag för ordet vid sammanträdet tills fullmäktige valt ett presidium.

26 §

Mandattiden för andra förtroendevalda och inledande av tjänsteinnehavarnas tjänsteutövning

Uppdragen för de förtroendevalda i de kommuner som går samman upphör när ändringen av kommunindelningen träder i kraft.

Mandattiden för kommunstyrelsen i den nya kommunen börjar genast när det nya fullmäktige har valt styrelsen.

Andra förtroendevalda och tjänsteinnehavare i den nya kommunen börjar sköta sina uppdrag från och med den tidpunkt som det nya fullmäktige beslutar, men senast när ändringen av kommunindelningen träder i kraft.

27 §

Mandattiden för revisorerna

Mandattiden för revisorerna i de kommuner som upplöses pågår med avvikelse från vad som bestäms i 26 § efter att kommunindelningen trätt i kraft och revisorerna ska på det sätt som bestäms i 11 kap. i kommunallagen för landskapet Åland bereda granskningen av förvaltningen och ekonomin i kommunen för det år som föregick ändringen i kommunindelningen.

Revisorerna för den nya kommunen granskar på det sätt som bestäms i 11 kap. i kommunallagen för landskapet Åland, och utgående från den beredning som revisorerna i de kommuner som upplösts gjort, förvaltningen och ekonomin i de kommuner som upplösts för det år som föregick ändringen i kommunindelningen. Granskningen ska även gälla beredningen av ändringen av kommunindelningen.

28 §

Personalens ställning

En sådan ändring av kommunindelningen som leder till att personalen byter arbetsgivare betraktas som överlåtelse av rörelse.

29 §

Kommundirektör

Blir kommundirektören i en kommun som går samman inte kommundirektör i den nya kommunen, ska han eller hon erbjudas en för honom eller henne lämplig tjänst i den nya kommunen under två år efter att samgångsavtalet godkänts. Tjänsten ska vara knuten till bildandet av den nya kommunen.

Om kommundirektörens ställning och rättigheter i övrigt gäller vad som bestäms i 28 §.

7 kap.**Verkan av ändringar i kommunindelningen i vissa fall**

30 §

Behörighetsfördelning mellan myndigheterna i kommuner som går samman

Efter att landskapsregeringen fattat beslut om ändring av kommunindelningen får myndigheterna i de kommuner som går samman

inte besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar och som är bindande för den nya kommunen och i vilka ett beslut skulle strida mot sammanslagningens syfte.

Trots bestämmelserna i 1 mom. får myndigheterna fatta beslut om beslutsfattandet inte kan skjutas fram på grund av ärendets brådskande natur.

31 §

Behörighetsfördelning mellan myndigheterna vid överlåtelse av en del av en kommun

Efter att landskapsregeringen fattat beslut om ändring av kommunindelningen får myndigheterna i den överlåtande kommunen inte utan samtycke av den mottagande kommunen besluta i ärenden som har betydande verkningar som är bindande för den mottagande kommunen.

Trots bestämmelserna i 1 mom. får myndigheterna fatta beslut om beslutsfattandet inte kan skjutas fram på grund av ärendets brådskande natur.

Innan ändringen av kommunindelningen träder i kraft får myndigheterna i den mottagande kommunen vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av ändringen.

32 §

Kommunala avgifter och stadgor

De kommunala avgifterna ska förenhetligas inom hela den nya kommunens område eller inom kommunen och det område som överförs till den från det att ändringen av kommunindelningen träder i kraft, om det inte finns någon orsak som är baserad på lag för att avvika från den tidpunkten.

Kommunala stadgor som utfärdats med stöd av lag ska senast inom ett år efter det att ändringen av kommunindelningen trätt ikraft ändras så att de motsvarar den nya kommunindelningen. Före det gäller stadgorna i tillämpliga delar i överensstämmelse med den tidigare kommunindelningen.

33 §

Sammanslutningars och stiftelsers hemort

Om en kommun, som i bolagsordning eller stadgar anges som hemort för en sammanslutning, firma eller stiftelse som antecknats i ett register, upplöses blir den nya kommunen hemort för sammanslutningen, firman eller stiftelsen då ändringen av kommunindelningen genomförs.

Om en kommuns område delas mellan två eller flera kommuner blir hemorten för en sammanslutning, firma eller stiftelse den kommun där den upplösta kommunens förvaltningscentrum finns.

Anteckning om den nya hemorten som bestäms enligt 1 och 2 mom. görs i registret på tjänstens vägnar.

8 kap. Övergång av egendom och ekonomisk uppgörelse

34 §

Övergång av egendom och skulder vid upplösning av en kommun

När kommuner går samman övergår rättigheter, tillstånd, egendomar, skulder och förpliktelser för en kommun som upplöses till den nya kommunen.

Om området för en kommun som upplöses delas mellan två eller flera kommuner ska bestämmelserna om ekonomisk uppgörelse i 16 § 1 mom. och i detta kapitel i tillämpliga delar tillämpas på fördelningen av egendomen.

35 §

Verkställande av ekonomisk uppgörelse

Om en del av en kommun förs över till en annan kommun ska de kommuner som berörs av ändringen verkställa en ekonomisk uppgörelse som gäller kommunernas egendom på det område som ändringen gäller, om det inte med hänsyn till ändringens små konsekvenser eller någon annan anledning är onödigt.

Fast egendom och arrenderätt eller någon annan nyttjanderätt i anknytning till den och lös egendom med anknytning till den fasta egendomen som uteslutande eller huvudsakligen används för kommunens service för invånare som bor på området, övergår till den kommun som området förs över till.

Kommunen ska ersätta den kommun som överlåter området för sådan egendom som avses i 2 mom. I ersättningsbeloppet ska de förpliktelser och ekonomiska konsekvenser som ändringen medför för kommunerna beaktas på det sätt som kommunerna kommer överens om.

Annan egendom samt tillgångar och skulder för en kommun som berörs av ändringen övergår till en annan kommun endast om kommunerna kommer överens om det.

Delningen av egendom samt skulder och förpliktelser mellan de kommuner som berörs av ändringen får inte äventyra borgenärernas eller andra rättsinnehavares ställning. Om inte

landskapet är rättsinnehavare får ansvaret för förbindelsen endast föras över på en annan kommun med borgenärens eller någon annan rättsinnehavares samtycke.

36 §

Medlingsförfarande

Om de kommuner som berörs av en ändring av kommunindelningen inte kan enas om den ekonomiska uppgörelsen eller kommunindelningsutredarens förslag enligt 16 § 1 mom. ska ärendet på yrkande av en kommun avgöras genom medlingsförfarande enligt bestämmelserna i denna paragraf.

Kommunerna utser en eller flera medlare som ska verkställa den ekonomiska uppgörelsen. Om kommunerna inte är eniga om vem som ska utses till medlare utser varje kommun en medlare och medlarna tillsammans utser en medlare som ska vara opartisk ordförande. Om medlarna är oeniga om en fråga som gäller den ekonomiska uppgörelsen gäller majoritetens åsikt.

På medlarna tillämpas bestämmelserna i 17 § om kommunindelningsutredarens straffrättsliga ansvar, skadeståndsansvar, rätt att få uppgifter och behörighet.

Utöver de förutsättningar som beskrivs i 35 § kan medlarna beakta sådana ekonomiska konsekvenser av ändringen av kommunindelningen som är skäliga med tanke på kommunernas ekonomi och ett rättvist bemötande.

Kommunerna svarar solidariskt för kostnaderna för medlingsförfarandet. Ersättningen till medlarna ska vara skälig med beaktande av den tid som uppdraget kräver, ärendets svårighetsgrad och andra relevanta omständigheter.

Medlarna ska fatta ett beslut om den ekonomiska uppgörelsen. Beslutet ska delges kommunerna i enlighet med bestämmelserna i 9 kap. i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Kommunerna kan överklaga medlarnas beslut om den ekonomiska uppgörelsen hos Ålands förvaltningsdomstol.

37 §

Avgörande av tvist om avtalet

Om de kommuner som berörs av en ändring är oeniga om tolkningen av de avtal som gäller den ekonomiska uppgörelsen avgörs ärendet som förvaltningsstvemål i Ålands förvaltningsdomstol.

38 §

Förvärv av egendom

En bestämmelse i den ekonomiska uppgörelsen om att en kommun ska tilldelas fast egendom motsvarar en åtkomsthandling.

9 kap. Stöd vid ändringar av kommunindelningen

39 §

Kostnader för samgångsutredning

Till en kommun betalas understöd för kostnaderna för en samgångsutredning.

Beslut om understöd fattas av landskapsregeringen.

Kostnaderna för en särskild kommunindelningens utredning som landskapsregeringen fattat beslut om betalas av landskapets medel.

40 §

Samgångsunderstöd

De nya kommuner som bildas med stöd av denna lag har rätt till ett samgångsunderstöd.

Samgångsunderstödet ska användas till nödvändiga kostnader för bildandet av den nya kommunen, utvecklandet av servicesystem i den nya kommunen och förbättrande av servicens produktivitet eller för att stärka ekonomin i den nya kommunen.

41 §

Samgångsunderstödet grunddel och tilläggsdel

Samgångsunderstödet består av en fast grunddel och en rörlig tilläggsdel som bestäms utgående från kommunens invånarantal den 1 januari det år då ändringen av kommunindelningen träder i kraft. Grunddelens belopp påverkas även av antalet kommuner som deltar i samgången.

Grunddelens belopp är:

Invånarantal	Antal kommuner	
	2 - 3	4
högst 12 000	1 440 000	
över 12 000	1 590 000	1 740 000

Tilläggsdelens belopp är 153 euro per invånare.

42 §

Utbetalning av samgångsunderstöd

Samgångsunderstödet betalas under tre år.

Av understödet betalas 50 procent det första året efter att ändringen av kommunindelningen trätt i kraft, 30 procent under det andra året och 20 procent under det tredje året.

Samgångsunderstödet betalas två gånger årligen, före utgången av maj respektive november månad.

43 §

Ersättning för minskning av landskapsandelar

Om ändringen av kommunindelningen minskar landskapsandelarna till en ny kommun som bildas jämfört med de sammanräknade landskapsandelarna till de kommuner som bildar den nya kommunen, beviljar landskapsregeringen den nya kommunen en ersättning för minskningen av landskapsandelar. Ersättningen betalas ut under fem år från det att ändringen i kommunindelningen trätt i kraft.

Beloppet av det årliga ersättningsbeloppet utgörs av skillnaden mellan de beräknade landskapsandelarna för de gamla kommunerna och landskapsandelen för den nya kommunen. Skillnaden beräknas för det år då ändringen av kommunindelningen träder i kraft.

Då ersättningen räknas ut ska även landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna beaktas.

44 §

Redovisning över hur samgångsunderstödet använts

Kommunerna ska senast den 31 december året efter det sista året då samgångsersättning delades ut lämna in en redogörelse till landskapsregeringen över hur sammanslagningens stödet använts. Ett utlåtande av kommunens revisor ska fogas till redogörelsen.

45 §

Återbetalning av samgångsunderstöd

På återkrav av samgångsunderstöd tillämpas landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapet medel.

10 kap.

Förhållandet mellan kommunindelning och kameral indelning

46 §

Anpassning av den kamerala indelningen till kommunindelningen

Fastighetsregisterföraren ska se till att ändringar av kommunindelningen eller sträckningen för gränsen mellan kommuner förs in i den kommunindelning som följs i fastighetsregistret (kameral indelning).

47 §

Rå mellan kommuner

Om det är nödvändigt att bestämma sträckningen för en kommungräns och märka ut den i terrängen på grund av fastställandet av gränsen mellan kommuner, ska lantmäteribrån sköta verkställandet av en sådan förrättning efter att beslutet om gränsen vunnit laga kraft. Om kommungränsens sträckning är oklar på grund av att rån vuxit igen eller av någon annan sådan orsak och ett allmänt behov kräver att råns sträckning klarläggs, kan lantmäteribrån på eget initiativ besluta om en uppgång av rån mellan kommunerna.

I en förrättning av rån mellan kommuner är även berörda kommuner sakägare.

11 kap.**Ändringssökande samt rättelseyrkanden**

48 §

Fullmäktiges beslut

Fullmäktiges beslut om ändring av kommunindelningen kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol enligt bestämmelserna i kommunallagen för landskapet Åland. Ett beslut som gäller förutsättningarna för ändring av kommunindelningen enligt 4 § kan upphävas endast om ändringen uppenbarligen skulle strida mot förutsättningarna.

Fullmäktiges framställning om en ändring av kommunindelningen får verkställas innan beslutet om ändringen har vunnit laga kraft, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten. Under tiden för verkställighetsförbudet kan landskapsregeringen inte besluta om ändring av kommunindelningen.

49 §

Landskapsregeringens beslut

Landskapsregeringens beslut om förkastande av en framställning om samgång av kommuner kan överklagas av en kommun som berörs av ändringen, en kommunmedlem eller den samgångsstyrelse som berörs.

Landskapsregeringens beslut om ändring av kommunindelningen kan överklagas av en kommun som berörs av ändringen eller en kommunmedlem.

Landskapsregeringens beslut om överföring av en del av en kommun till en annan kommun kan överklagas av en kommun som berörs av ändringen eller en kommunmedlem. Ett beslut om förkastande av en framställning om ändring kan överklagas av den som gjort framställningen.

Landskapsregeringens beslut om överföring av en del av en kommun till en annan kommun med stöd av 19 § 2 mom. kan överklagas av en kommun som berörs av ändringen eller en kommunmedlem.

Besvären ska lämnas till högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från det att ett beslut som gäller ändring av kommunindelning publicerats i Ålands författningssamling eller ett beslut som gäller förkastande av en framställning om ändring har meddelats dem som gjort framställningen.

50 §

Särskild besvärsmätt i fråga om beslut av en kommunal myndighet.

Beslut som har fattats av en kommunal myndighet efter att landskapsregeringen fattat ett beslut om ändring av kommunindelningen men innan ändringen av kommunindelningen trätt i kraft får överklagas på det sätt som bestäms i kommunallagen också på den grund att beslutet strider mot grunderna för ändring av kommunindelning eller mot bestämmelserna i 30 eller 31 §§ i denna lag.

Även en samgångsstyrelse som avses i 10 § har besvärsmätt.

51 §

Förbud mot ändringssökande

Ett beslut om ändring av kommunindelning som landskapsregeringen fattat på kommunernas gemensamma framställning får inte överklagas.

Ett beslut om förordnande av särskild kommunindelningsutredning som landskapsregeringen fattat enligt 15 § får inte överklagas.

52 §

Ändring av rättelsenatur

Utöver det som bestäms i 8 kap. i förvaltningslagen för landskapet Åland om rättelse av fel i beslut kan landskapsregeringen verkställa ändringar av rättelsenatur i beslut om ändringar av kommunindelningen som fattats med stöd av denna lag.

12 kap.**Ikraftträdande**

53 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

54 §

Bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning. Om det någon annanstans i lag hänvisas till den lagen, ska denna lag tillämpas istället.

55 §

Övergångsbestämmelser

Under den tid som den reform som genomförs med stöd av landskapslagen (2019:28) om en reform av kommunstrukturen pågår, kan inte

initiativ till ändringar av kommunindelningen göras eller beslut om ändringar av kommunindelningen fattas med stöd av denna lag.

Om landskapsregeringen på initiativ av två eller flera kommuner har fattat beslut om en kommunsammanslagning med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning före denna lag trätt i kraft, ska landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning tillämpas på hela kommunsammanslagningens processen utan hinder av vad som bestäms i 54 §.

Mariehamn den 4 april 2019

KATRIN SJÖGREN
lantråd

Nina Fellman
öredragande minister

